

**Sprawozdanie
z egzaminu maturalnego 2017**

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

**Języki
mniejszości
narodowych**

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Jolanta Nawrocka (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)
Danuta Pioch (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Joanna Dobkowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00, fax 22 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Język ukraiński

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka ukraińskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Олег Лишега. Поцілунок Елли Фіцджеральд*, którego autorką jest Катерина Девдера, odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz jedno zadanie zamknięte; do tekstu *Феномен галицької ідентичності* (Тарас Возняк) – 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 2 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu epickiego i brzmiał *Кохання – це благословення чи прокляття? Розглянь проблему на основі наведеного уривку повісті Михайла Коцюбинського Тіні забутих предків, цілого твору та іншого тексту культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Вона там є...*, którego autorem jest Богдан Лепкий. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej z języka mniejszości narodowej w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		1
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	1
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół publicznych	1
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	1
	mężczyźni	0
	bez dysleksji rozwojowej	1
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		24 maja 2017 r.	
Czas trwania egzaminu		170 minut	
Liczba szkół		1	
Liczba zespołów egzaminatorów		0	
Liczba egzaminatorów		0	
Liczba obserwatorów ³ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)		0	

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

³ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223).

⁴ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2016, poz. 1943, ze zm.).

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Egzamin z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z dołączonym fragmentem wypowiedzi Serhija Żadana dotyczącym pamięci osobistej i historycznej i brzmiał *На основі наведеного фрагменту тексту Сергія Жадана сформулюй проблему та обміркуй її. Використай тези й роздуми з тексту і звернися до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів*, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Золотий годин* Pawła Tyczyny i wiersza bez tytułu autorstwa Mariany Sawki . Za rozwiązanie zadania zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka mniejszości narodowej (poziom rozszerzony) w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdających obowiązywały również wymagania z poziomu podstawowego oraz z wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		1
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	1
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	1
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	1
	mężczyźni	0
	bez dysleksji rozwojowej	1
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		24 maja 2017 r.	
Czas trwania egzaminu		180 minut	
Liczba szkół		1	
Liczba zespołów egzaminatorów		0	
Liczba egzaminatorów		0	
Liczba obserwatorów ⁴ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁶	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁶ (art. 44zzz)		0	

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

⁴ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223).

⁶ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2016, poz. 1943, ze zm.).

Język łemkowski

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Egzamin z języka łemkowskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z fragmentem tekstu Heleny Duć-Fajfer *Влияня подій I світової війны на формування ся лемківської достоменности – при спілучасті літературных текстів*, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Колиси* Pawła Stefanowskiego i *Так было давно* Jakuba Dudry. Za rozwiązanie zadania zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka mniejszości etnicznej (poziom rozszerzony) w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdających obowiązywały również wymagania z poziomu podstawowego oraz z wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum).

Egzamin z języka łemkowskiego zdawała jedna osoba.

Komentarz

Komentarz opracowany na podstawie danych ogólnopolskich

Języki mniejszości narodowych

1. Poziom podstawowy

Arkusze egzaminacyjne z języków białoruskiego, ukraińskiego i litewskiego na poziomie podstawowym składały się z zadań testowych sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. We wszystkich trzech językach wystąpiły zadania wymagające napisania streszczenia tekstu, sprawdzające znajomość środków językowych zastosowanych w tekstach oraz zadania zamknięte prawda/fałsz lub tak/nie sprawdzające szczegółowe rozumienie tekstu.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach

Język białoruski

W arkuszu egzaminacyjnym z języka białoruskiego do tekstu *Быць свабодным*, którego autorką jest Наталя Пан, odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte. Problematyka tekstu dotyczyła wolności osobistej każdego człowieka i poczucia odpowiedzialności za dokonywane życiowe wybory. Do tekstu drugiego *Стэрэатыпы пра вывучэнне моў: кропкі над „і”* (Марыя Кірава) zaproponowano jedno zadanie krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte. Tekst dotyczył mitów związanych z różnymi sposobami nauki języków obcych.

Rozumienie tekstu na poziomie znaczeń oraz elementów komunikacji językowej

Spośród zadań do pierwszego tekstu dwa pierwsze zadania zamknięte okazały się bardzo łatwe (zadanie 1. – poziom wykonania zadania 90%, zadanie 2. – 94%). Pierwsze, stanowiące wprowadzenie zdającego w problematykę tekstu, sprawdzało rozumienie głównej myśli tekstu, drugie – odczytanie intencji nadawcy i wykorzystanie funkcji cudzołowu.

Również zadanie 3., które sprawdzało umiejętność odczytania sensu akapitu również większość zdających wykonała poprawnie (poziom wykonania zadania 72%).

W grupie zadań do drugiego tekstu dwa zadania – 6. i 9. (zadanie 6. – poziom wykonania zadania – 72%, zadanie 9. – 86%) okazały się łatwe i dotyczyły zrozumienia czytanego tekstu na poziomie znaczeń.

W zadaniu 4., zadaniu zamkniętym typu prawda/fałsz, wymagano od zdających rozstrzygnięcia czy przywołane zdania oddają poglądy autorki zaprezentowane w tekście. Zadanie wymagało rozumienia tekstu na poziomie złożonym, hierarchizacji przewarżanych informacji, zrozumienia stosunku autora do opisywanych zagadnień. Okazało się dla zdających trudne – poziom wykonania wyniósł 34%.

Zadanie 5. wymagało odczytania dwóch akapitów ale z uwzględnieniem całego tekstu oraz umiejętności formułowania pytań do akapitów 2. i 6. Było ono dla zdających umiarkowanie trudne – poziom wykonania zadania – 68%.

Zatem z wyszukiwaniem informacji złożonych, dostrzeganiem powiązań między informacjami, odróżnianiem informacji ważnych od drugorzędnych, wnioskowaniem na podstawie przesłanek zawartych w tekście zdający mieli najwięcej problemów.

Świadomość językowa i stylistyka

W zdaniu 7. zdający mógł otrzymać dwa punkty: jeden punkt za wybór stylu, w jakim napisany był tekst, jeden za podanie jego dwóch cech. I o ile wybór stylu publicystycznego nie stanowił dla większości zdających większego kłopotu – nazwy poszczególnych stylów były podane, o tyle poprawne wymienienie jego dwóch cech – tak, w związku z czym tracili jeden punkt. Zdający mają ogólną wiedzę jeśli chodzi o klasyfikację stylów funkcjonalnych, nie mają jednak świadomości jakie cechy wyróżniają poszczególne style. Brakuje im także umiejętności zastosowania tej wiedzy do odróżniania i rozpoznawania cech gatunkowych konkretnych gatunków należących do stylów: publicystycznego, naukowego, artystycznego i urzędowego.

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu okazało się zadanie 8., w którym należało utworzyć przymiotniki od trzech rzeczowników, poziom wykonania wyniósł – 30%. Sprawdzało ono wiedzę z zakresu gimnazjum. Zdaniem nauczycieli za mały nacisk kładzie się w liceum na powtórzenie i ćwiczenie gramatyki języka białoruskiego, czteroletnie liceum może przynieść w tym względzie wymierne korzyści.

Streszczenie

Zadanie 10. wymagało napisania streszczenia tekstu. Niewielka liczba zdających otrzymała za zadanie maksymalną liczbę punktów. Żeby otrzymać 3 punkty należało określić, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, zachować adekwatny poziom uogólnienia i właściwą (40-60) liczbę słów, streszczenie powinno być logicznie spójne. Zwięzłe przedstawienie treści artykułu przysporzyło maturzystom wielu problemów. Tylko 61% piszących w pełni zrealizowało wymagania stawiane poprawnemu streszczeniu. Najtrudniejsze było zachowanie właściwego poziomu uogólnienia. Także zachowanie logiki i spójności streszczenia sprawiły zdającym dużą trudność, brak dbałości o spójność zdaniową, nieumiejętność zachowania ciągłości wywodu, nieumiejętność zapisania ogólnej konkluzji, która wywód zamyka, to najczęstsze problemy, jakie mieli tegoroczni maturzyści.

Język ukraiński

W arkuszu egzaminacyjnym z języka ukraińskiego do tekstu *Олег Лишега. Поцілунок Елли Фіцджеральд*, którego autorką jest Катерина Девдера, odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz jedno zadanie zamknięte; do tekstu *Феномен галицької ідентичності* (Тарас Возняк) – 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 2 zadania zamknięte.

Struktura tekstu, elementy kompozycji w teorii i praktyce

Zadanie 1. stanowiło wprowadzenie do analizy tekstu i wymagało wyjaśnienia zastosowania cudzysłowów w ostatnim akapicie tekstu. Było ono dla zdających trudne (poziom wykonania – 39%). Cudzysłowy zostały użyte, aby wyodrębnić cytaty oraz aby podkreślić ważność, wyjątkowość takich pojęć jak człowiek, miłość, przyroda w artystycznym świecie Ołeha Łyszeczy. Maturzyści w większości błędnie wyznaczyli tę drugą funkcję cudzysłowu. Uważna analiza końcowego fragmentu tekstu pozwoliłaby odnaleźć odpowiedź, która zawarta była w zdaniu: *Адже це передовсім пропозиція альтернативного мислення або запрошення у світ, де слова «Людина», «Любов», «Природа» вимовляють із такою ж повагою і трепетом, як і слово «Бог».*

Najtrudniejsze w arkuszu okazało się zadanie 3. (poziom wykonana – 28%) składające się z dwóch części. W części pierwszej zadania spośród czterech dystraktorów należało wybrać dwie cechy gatunkowe tekstu. Za poprawny wybór dwóch cech zdający otrzymywał 1 punkt. W części drugiej należało podać gatunek tekstu, czyli recenzję. Większość zdających poprawnie zaznaczyła cechy gatunkowe w części pierwszej zadania, ale błędnie podała gatunek tekstu. Zdający zaprezentowali brak znajomości nazw podstawowych gatunków publicystycznych.

Spśród zadań do tekstu Tarasa Wozniaka bardzo łatwym zadaniem okazało się zadanie 5. (poziom wykonana – 99%), w którym należało wyjaśnić zasadność użycia wielkiej litery w słowie *Іншим*, w zdaniu *Кожному з нас цікаво побачити і поспілкуватися з кимось, хто є інакшим, ніж ми, Іншим.*

Rozumienie sensów tekstu na poziomie znaczeń – wyszukiwanie informacji złożonych

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 7. (poziom wykonania 56%), zadanie zamknięte. Należało w nim wybrać zdanie, w którym autor utożsamia się ze zbiorowością, o której pisze w tekście. Niewielka liczba zdających dostrzegła obecność zaimka osobowego „nam” w drugim zdaniu.

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 6. (poziom wykonania 57%) – zadanie zamknięte, w którym należało zrozumieć cały tekst, a następnie wybrać fragmenty, w których jest mowa o formowaniu się kulturowego wzorca Galicjanina.

Świadomość językowa

Zadanie 8., którym należało zastąpić słowa zapożyczone słowami ukraińskiego pochodzenia, okazało się dla zdających umiarkowanie trudne, (poziom wykonania – 64 %).

Łatwe dla zdających były zadania 2. (poziom wykonania – 70%) i 4 (poziom wykonania – 73%) wymagające dobrania po jednym synonimie do dwóch słów (zadanie 2.) oraz podania słowa podstawowego do przymiotnika alternatywny i wyjaśnienia znaczenia tego przymiotnika w kontekście idei całego tekstu.

Streszczenie

Zadanie 9., w którym polecono zdającym napisanie streszczenia tekstu T. Woźniaka okazało się łatwe (poziom wykonania 87%). Wypowiedź T. Woźniaka miała charakter problemowy i typowo argumentacyjny. Zwięzłe przedstawienie treści artykułu nie przysporzyło maturzystom problemów.

Tegoroczne wyniki z części testowej arkusza były niższe niż w latach poprzednich, chociaż teksty dołączone do arkusza oraz zadania poziomem trudności nie odbiegały od lat poprzednich. Jednak by rozwiązać poszczególne zadania należało wnikliwie przeczytać oba teksty, dokonać analizy i selekcji informacji i z namysłem wykonać polecenia.

Zdający nie wykazali się wiedzą dotyczącą nazewnictwa podstawowych gatunków publicystycznych oraz rozpoznaniem zależności między kompozycją tekstu, a jego treścią. Dobrze natomiast poradzili sobie ze streszczeniem tekstu, w tym z zachowaniem właściwego poziomu uogólnienia, selekcją informacji, spójnością.

Język litewski

W arkuszu egzaminacyjnym z języka litewskiego do tekstu *Esame ne tai, kas atrodome. Vladas Drėma. „Dingęs Vilnius“*. – Vilnius: „Versus aureus“, 2013 (Gediminas Kukta) odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte; do rozmowy z D. Martinellim na temat muzycznej rewolucji – 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte.

Rozumienie sensów tekstu na różnych jego poziomach

Podobnie jak zdającym język ukraiński, częściowy problem sprawiły zdającym zadania polegające na odczytywaniu znaczeń i informacji złożonych zawartych w tekstach źródłowych.

Najtrudniejszym zadaniem do tekstu nieliterackiego okazało się na zadanie 3. (poziom wykonania 5%), zadanie zamknięte, sprawdzające rozumienie tekstu na poziomie znaczeń. Zadanie polegało na wyborze zdań zgodnych i niezgodnych z treścią tekstu. Wszystkie zamieszczone w tabeli zadania były zgodne z tekstem. Duża przypadkowość wskazywanych odpowiedzi dowodzi, że zdający mieli problem ze zrozumieniem sensu tekstu.

Umiarkowanie trudne okazały się zadania 8. (poziom wykonania 68%), i 9 (poziom wykonania 68%), sprawdzające umiejętności odczytania sensu fragmentu oraz całego tekstu na poziomie znaczeń i komunikacji.

Łatwe okazały się zadania 5. (poziom wykonania 84%) i 7 (poziom wykonania 89%) sprawdzające rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, w tym odróżniania informacji ważnych od drugorzędnych.

Świadomość językowa i stylistyka

Najłatwiejszym zadaniem (poziom wykonania 84%) było zadanie 4. polegające na dobraniu dwóch antonimów do słów *niokoti* i *dingti*.

Również łatwe było dla maturzystów zadanie 2. z zakresu nauki o języku (poziom wykonania 74%), w którym mieli podać przykłady żargonizmów występujących w tekście G. Kukty i omówić ich funkcję.

Trudne było natomiast zadanie 6. (poziom wykonania 47%), w którym należało wyjaśnić sformułowanie „geriausiai saugoma lietuvių paslaptis“ i następnie wskazać, że została w nim zawarta ironia. Zadanie sprawdzało świadomość językową zdających w zakresie znajomości zabiegów stylistycznych występujących w tekstach publicystycznych.

Streszczenie

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 1., polegające na napisaniu streszczenia o objętość 40-60 słów. Uczniowie tracili punkty przede wszystkim za brak umiejętności parafrazowania tekstu, uogólniania oraz za brak spójności logicznej. Wielu cytowało poszczególne fragmenty tekstu G. Kukty.

Tegoroczne wyniki z części testowej arkusza były porównywalne z latami poprzednimi. Umiejętności zdających w zakresie odczytywania znaczeń i informacji złożonych zawartych w tekstach źródłowych, znajomości zabiegów stylistycznych występujących w tekstach publicystycznych czy zwięzłego przedstawienia treści artykułu są bardzo zróżnicowane. Opanowanie podstawowych umiejętności dotyczących rozumienia sensów tekstu na różnych jego poziomach należy ocenić jako wystarczające. Umiejętnością, która jest dość trudna do opanowania, okazuje się napisanie streszczenia tekstu. Problem sprawia formułowanie ogólnych konstatacji, które oddawałyby we właściwy sposób sens tekstu, bez zbędnych szczegółów.

Tworzenie własnego tekstu w języku narodowym

Zadanie w drugiej części arkuszy maturalnych z języków mniejszości narodowych polegało na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Sprawdzało znajomość utworów literackich i innych tekstów kultury ważnych dla poczucia tożsamości narodowej, umiejętności analizy i interpretacji podanego tekstu literackiego oraz tworzenie wypowiedzi argumentacyjnej w języku narodowym.

Wypracowanie, zarówno w formie rozprawki, jak i w formie interpretacji, powinno stanowić dłuższą wypowiedź argumentacyjną adekwatną pod względem treściowym, logicznie spójną, poprawną merytorycznie, zgodną z podstawowymi zasadami kompozycji, stosowną i funkcjonalną pod względem stylistycznym, poprawną pod względem języka i zapisu.

Wypracowania liczące mniej niż 250 słów były oceniane jedynie pod względem treści, natomiast za kompozycję oraz styl i język wypowiedzi przyznawano 0 punktów.

Wymagania dotyczące wypracowania maturalnego w obu formach były takie same w zakresie poprawności rzeczowej, spójności lokalnej (wewnątrz akapitu), stylu, języka i zapisu. Różniły się nieznacznie w zakresie kompozycji, a zasadniczo w zakresie treści wypowiedzi: przedstawienia stanowiska wobec problemu (rozprawka) lub koncepcji odczytania utworu (interpretacja), a także sformułowania uzasadnienia (obie formy).

Rozprawka na poziomie podstawowym sprawdza zarówno umiejętność odbioru, analizy i interpretacji tekstu literackiego, jak i tworzenia własnej wypowiedzi. Aby przygotować tego rodzaju wypowiedź, zdający musi najpierw rozpoznać sens załączonego do polecenia tekstu, określić jego problematykę, odnaleźć elementy znaczące dla odczytania utworu, a następnie wyszukać odpowiednie konteksty (teksty kultury) przydatne do opracowania zagadnienia wskazanego w poleceniu, a więc porównać funkcjonowanie tych samych motywów w różnych tekstach kultury.

Praca interpretacyjna powinna polegać na przedstawieniu propozycji odczytania utworu poetyckiego, czyli zaprezentowaniu zrozumianych przez zdającego sensów tekstu. Zadaniem zdającego jest uzasadnienie postawionej tezy/hipotezy interpretacyjnej za pomocą argumentów pozwalających na jej uprawomocnienie. Część argumentacyjna powinna zawierać ustalenia analityczne dotyczące na przykład: elementów dostrzeżonej w utworze sytuacji komunikacyjnej, kompozycji tekstu oraz jej funkcji, cech stylu wypowiedzi i użytych w niej środków językowych (zwłaszcza artystycznych) oraz ich funkcji, dosłownych i niedosłownych znaczeń poszczególnych elementów utworu (w tym jego tytułu), zwłaszcza metaforycznych, alegorycznych i symbolicznych, przynależności gatunkowej tekstu, kreacji świata przedstawionego (w tym funkcji motywów literackich występujących w przeczytanym tekście), odwołań do kontekstów, ze szczególnym uwzględnieniem innych tekstów kultury. To, jakie działania analityczne i interpretacyjne zostaną podjęte, zależą od postawy zdającego i celów, które sobie wyznaczył.

Język białoruski

Temat 1. był chętnie wybierany przez maturzystów. Mieli oni, w oparciu o interpretację fragmentu utworu Janki Bryła *Matka* oraz innych tekstów kultury, rozważyć problem, czy współczesny człowiek potrzebuje przykładów bohaterstwa.

Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu oraz uzasadnienie stanowiska okazały się dla zdających łatwym zadaniem. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną. Za poprawność językową, podobnie jak w latach poprzednich, jedynie 58% zdających otrzymało maksymalną liczbę punktów, za poprawność zapisu – 63% tegorocznych maturzystów.

Abiturienti, jako konteksty interpretacyjne, przywoływali teksty kultury z literatury polskiej i europejskiej.

Poniżej przykład wypracowania, w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Zdający zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował trafne rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia).

Геройство зайдеди вичуаеца вичкай адралай і миджу
 миджу да друга чалавца. Много прикладаў такой
 паставы мотам прыкметы у военных тэжтах. Мадзі хацелі
 захавалі халва кресту газмані. Яны много ризковалі, ~~халва~~
 але не ~~клядзю~~ на гэтак дапамагалі ^{милым} ~~друзям~~. Сираснаму чала-
 веку патрабавалі прыклады ~~зайде~~ геройства, таму што тады
 мы мотам вичуаеца миджу да дзітка.

Там геройства закруталі ў амаваданкі Янкі дрыма
 пэ... Мамаі. Далаўнае герані герані з'яўлялася старай, нямно-
 гай пачыткай. Яна ўсё пачыла працавала і мамінае за іде-
 сынай і ішых мадзей. Сама вывела сынай у мадзі. Мамаі
 прыкметы ~~каж~~ ~~паперку~~ на тэ на тэлеграфічным шпце
 паперку „не памалалі вайцамі“, сразу сказала, што ~~халва~~ ^{ал}
 ніхто не памалілае. Коли дэйчы прышлі да се дохаты, талыка
 клядзю на пагрозу дапамагла ім. Яе адметным ~~жывам~~
 дыма миджу ~~на~~ да друга чалавца. Мамаі расстрэлілі і ~~сваімі~~ ^а
~~хату~~. Кават коли ішла на смерць не думала пра ~~се~~, талыка ^і
 пра сынай. Мамаі да бога прасіла здаруй ісіч мадзей.
 Этой пастуак мотам ацаніць як герані. Пачыно адра-
 томай вичкай адралай і пачынае да ~~друзям~~ мадзей.

Варта таксама збярнуць увагу на сурэжкі ў пачыне
 Янкі Курман пэ „Курман“. Асода чалаўчанае праг традэстаў-

лека ў поштаці гуляра. Ён чалавек вельмі прыгожа гуляў
на гульце. Калі павёлі пачулі мудрую, яна сыхалі. Аднаго
грой запрашаны на вяселе даці ўладара замку, адной
суправы. Ён не хацеў гуляць на гульце, апрача таго прахадзіў
роў прызнала князя ікі ў са змывагой аднойце да мядзедзі.
Уладар загадаў пачуць замкамі гуляра. Купецтва аднойце
ў Адрак у карале адтамія ўстаніца пра чалавек, які
суправы ^{пачуць} пачуць князя. Ён чын пачуць мядзедзі
запачытамі як гераніна пачуць. Аўдучына гатамі пачуць
многіх мядзедзі зраўнечына на чын ^у аднапраўныя мядзедзі да
Біткіца. Гуляра не хацеў гуляць. Ён іжыўце іжыўце
да справядлівасці і адвады. Ён хацеў захаваць крыху чапа-
вечнасці.

Мама чалавечнасці і гераніна закінчылася так сама
ў творы Ваалі Аўкава пэ „Калі хатацца пачуць“. Значы
~~затая адтамія адтамія з'яўленца фрух мут~~ Гераніна і
тама адтамія з'яўленца - Валодзь і Алёшка. Ён чын
чыны ўчыкамі ад ваіны. Алёшку пачуцьчы на чын. Валодзь
Змездчы на апра, ў Валодзь пачуцьчы несправядліва іна.
Ён узліў ~~на~~ Алёшку Алёшку пад пахі і праправіўце з ім
на ~~чараз~~ на дрыкі дераг ракі. Мучычына не дакамаў апра,
не адтаміў ~~мо~~ пачуцьчы мо на воно м'ясу. Ён чалавек
з'яўленца прыкладач чалавечнасці і мудрасці. Ён пачуцьчы,
што прада кучапачына не толькі пра апра, але і пра дрырага

.....
 ^{в дийкій ступені}
 галавко. Такіс іґыккы: коарыс у вийній-уґроуї: зупыкык на *опр.*
 іґдодаченне іґїх модзей.

 Подумкуй вачокы, хагы подумашаь свой тазь. Приклады герой-
 ства вельмь вачныя іґ жывы: котыкыла галавко. Яны іґмыделокы
 на іґетапояз модзей. Калі знакомы жыішыся з тата паста-
 кой поўной галавчосы, мотам далыраць своє позытыўныя
 рыкы характары, кыпротыя: аґролас, самохвернась. Магы мы
 мотам аґрезыічына Пастыва поўна модзей да влїтчыса
 мае вачкыє значанне іґ жыны: тата кошык жыкы. На-моїу іґем
 варты чытаць іґкыкы кытак у іґїх закрочытаь тата іґем
 геройства. Магы мотам подумашаь ак мы-протыя модзей
 паводыні іґде іґ цыкыкы іґтуацыях.

Formuła polecenia do tematu 2. jest stała i nie zawiera wskazówki interpretacyjnej. Zobowiązuje do napisania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym. Chętni maturzyści zmierzali się z wierszem *Гравіоры Скарыны*, którego autorem jest Maksim Tank. Koncepcja odczytania utworu powinna być niesprzeczna z utworem i uwzględniać znaczenia dosłowne, jak i niedosłowne. Za koncepcję niesprzeczną z utworem, spójną i obejmującą sensy niedosłowne oraz jej trafne i pogłębione uzasadnienie zdający otrzymywali maksymalną liczbę punktów.

Poniższe wypracowanie jest przykładem, w którym zdający za wyżej wymienione kryteria otrzymał maksymalną liczbę punktów, ale otrzymał obniżoną liczbę punktów na zamysł kompozycyjny oraz za obecność licznych błędów językowych nierażących. Przypomnijmy, że poprawność językową ocenia się ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Вері Васілія Мамка „Травіторг Скарліна“ зборцы
пра творчасць Франціска Скарліна. Пачэбае што
~~яна~~ яна незвычайная і вечная. ^{яе беларускі народ} Гэта творчасць
жыве ў моўзе і ніколі не загіне і з'яўляецца
большым скарбам культуры. арр.

Творчасць парожняе да ~~ар~~ беларускага грамад-
на грабе гісторыі. Пачэбае гэта што яна як творчасць,
^{Творчасць} ~~яна~~ яна грабе на чужой яна не адзіна блізе
зусёду інакш і пачэбае чым можа ~~та~~
чужога. Гэта граба пасадзілі; гэта творчасць скарбі:
Таварыства што Франціск ~~ска~~ ~~ма~~ мог з'явіць
леніна матэрыя чым гісторыя свайго народа і.
чужога неўдзячнага. Беларускі народ зусёду ён і.
мучаны і іншы народ ~~мож~~ і гісторыя іных народаў і.
беларускія. Беларускія ў пачэбае і імператарыя і.
моментам. ~~Ева~~ Скарліна вярне гэта скарбі
матэрыя чым што ён верыў у народ. Вярне
гэта грабаві сацыял ~~з~~ свайго веры, веры ч і.
леніна час і захвалены гэта народ і.
Народ гэта ніколі не паддаўся ~~ар~~ ~~ар~~ рэпрэсіям, і.
у беларускіх ~~ох~~ дума сваёй марамасці захарена і.
так грабаве яч шифравані ч гэтым грабе і нішто і.
іх не знішчыць. Ні адна, ні забіць, ні веры, арр.

ні час не забравує берусам дум і мовби гра
 свої своєю мара і рожай з міді. Мач. як і.
 ніхто не мог зніщити берусам і їх культуру і.
 так ніхто не зніщити зморок зробиор, і івделу нем.
 бер і мовби. Тим івдел, творчості помаже нем.
 люди мовіть про свою рожину і марор. аф
 Мач. як мовби в Мовор. чимор збудує про і.
 свою рожину, рожина мову і культуру збудує аф
 сячом, злучи, мачом івдел і дез'явчим.
 Мовчом (мачом) мови іх з маро, вярмае
 бер і мовби івдел в марор і рожину і не аф.
 мовби о збудує про змож мову івдел і.
 мовби мовби - рожина і культура.
 З бермо вярмае мовби (зробиор - творчості,
 промае сома - вера, мачом - мовби івдел мовби)
 чад мовби і вярмае мовби змож рожина, мовби нем.
 (мачом - вярмае бер) і змож (мачом мовби
 гра, свой марор) чимор мовби мовби нем.
 Дзячом змож творчості і думе мовби аф.
 змож культура мовби не змож мовби мовби

Язык український

Temat 1. zawierał polecenie napisania rozprawki, w której zdający miał rozważyć problem czy miłość jest przekleństwem czy błogosławieństwem. Zdający powinien odwołać się do załączonego fragmentu, całej lektury oraz wybranego tekstu kultury. Temat 2. wymagał przedstawienia oraz uzasadnienia własnej koncepcji interpretacyjnej wiersza znanego ukraińskiego poety Bohdana Lepakiego *Вона там є...*

Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu oraz uzasadnienie stanowiska okazały się dla zdających łatwym zadaniem. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną. Również za poprawność językową oraz poprawność zapisu, co jest inne, niż w latach poprzednich, większa liczba zdających otrzymała maksymalną liczbę punktów.

Poniżej wypracowanie, w którym zdający zrealizował poszczególne kryteria oceny na maksymalną liczbę punktów.

Кохання - це великий дар, який не кожен може
визнати в душі людини. Та не всім мо-
же мати щастя зустріти на своєму шляху
той, який перед ним стоїть. Тому кожен
має бути готовим до того, щоб зустріти
людину, яка йому потрібна. Але це зустріч,
яка відбувається не одразу, а після певних
подій. Це зустріч, яка відбувається в
той самий момент, коли людина
вперше зустрічає на своєму шляху людину,
яку вона шукала з найглибшим
жорстоким коханням. Це зустріч, яка відбувається
не в тому місці, де людина шукала людину,
яку вона шукала. Це зустріч, яка відбувається
в тому місці, де людина шукала людину,
яку вона шукала.

..могучого.....
 У армянини М. Кандишского насаму записано
 Вова на Маріку Чоранку біл Франк іі, аме вова
 ..не здрігала та не збоу на примоування ішо.....
 ..чужого. Вова була дуже добро на уморо.....
 ..доброто, наа дже будоване І вова уважа-
 ..са. Воу, біл арбука б іі рапи оі, мунубале
 ..не, аме не наоубале доіі суманіі. Габіне.....
 ..супру баука не зана заччоріне джені
 ..поуруне. Біл ерпел зупрпін іі зубу І зупр-
 ..рідане, біл дубе дуже рапі іі боруни, а вова вова
 ..хоніа, уед біл за мунубе з нею. Так і мнорое,
 ..І умо іі нораа іі інапіл кохоне Діне
 ..снобан дораніне, а рапи з мун іі рапу
 ..не снобаніне не снобіне. Воу іі нам
 ..аруруне на арбуни мнубу ішо,
 ..ае снобаніне снобаніне інаіне. Чи мо зіі
 ..моукаі оі, мн даш рапуруне мн моу,
 ..на буруне іі рапуруне. Не іі рапу-
 ..не, ае не рашо дубе зупрпін бнрбуни,
 ..де наперіані інаіні снобан воурубі-
 ..муні за сноб кохоне. Біданіне нею-
 ..кнубо наредане воу біл Маріку. Вова
 ..не зана кнубе без кохоне, аме моуоро
 ..рапу не мнубале на моу рас, мн іі

...кохана ... тунца ... з ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Interpretacja wiersza czyli przedstawienie koncepcji interpretacyjnej oraz uzasadnienie tezy interpretacyjnej, okazały się dla zdających łatwe. Należy podkreślić, że i przy realizacji tego tematu zdający mieli skonstruować wypowiedź argumentacyjną ściśle powiązaną z załączonym tekstem, bowiem interpretacja czegokolwiek nigdy nie jest dowolnym odczytaniem, jej granice zawsze wyznacza przedmiot interpretacji. Jednak aby uzyskać maksymalną liczbę punktów, należało odczytać utwór na poziomie sensów dosłownych i niedosłownych oraz przywołać inne konteksty na poparcie własnej interpretacyjnej tezy.

Poniżej przykład wypracowania, w którym zdający zrealizował poszczególne kryteria oceny na maksymalną liczbę punktów.

Тогда Леша у своей виллы
"Воса маме" описывает покупки
своей бабушки-внучки, что переживает
мать там. Автор описывает проблему
замены Украины на ии навалом
жизни.

Тогда Леша пишет в.г. паром
особи, что мамовед на думу, что
не проблема Бюджетного отчета
его - украинца. Леша у перших
редукт своего вору описывает те же
все мамовед свою бабушку-внучку
на маме, маме не маме маме
и. Автор описывает маме Украины,

розмазуючи про її роздубаві коліна,
 про пошеки, що охопили ковбасу.
 Тодзи Леміт озирається назад,
 але бачить лише хаос. Навколо нього
 падають, кісками та білом. Ось що
 залишилось від Зурасіни на
 думку Леміта. Виноги намує голод,
 смерть.

Автор дуже емоційно переживає
 за події в той краєчок. Леміт
 кричить і свердить, що біліше
 не зможе терпіти: "Ні, ні! Не
 вимов доведи я на верто!" Смердять
 краше, що кричить підман готовсь
 здати. Тодзи Леміт озирає руки
 і заведе, що він все ж таки не
 знаєть матеріальної Зурасіни.

Однак, автор не поминат події
 відкрити Бемівичу у себе вдома,
 на сержі.

В наших рідках Леміт Бю
 сурев'єт заведе: "Вона там є."
 Ураїна все ~~ж~~ ще живе у свої
 сержі, а жито че знаєт, що
 вона є, в сержі і маєт ураїнів.

Саме в думам і серця в. Ураїна
запам'ятовані, яким має бути:

«Віж мене зроблено по долі, розумна,
тема, яка, вивча...». Лемб
корівається маму Ураїну з молодими
мою, вивчення і... В осередку
рідних автор наполює на тому,
що камиль бою пресаю любові емоції
всімном і дивають сон займива.
Лемб жаммає ураїна в боронне
задне сезамомом, Дамі вивча
і, лежко емоції на в'рми
у прима леббумма.

В цьому ~~в'рми~~ в'рми і в'рми
там е" е думи некр'омим.

Того характеру в'рми лежко
забавляма на жамма до некр'омим
поган Лемб мамма думи

в'рми в'рми в'рми в'рми:

корівається, емоції, некр'омим. Все
це камає в'рми не б'рми в'рми.

Проблема в'рми в'рми у в'рми
е думи сезамомом, камає леббумма

сезамомом. Лемб камає мамма і...
на наполює на і... жамма:

Погодила проблема таким зест зоджисатве
 і в мінер літературе творак. Ов кадрише
 Т. Шевченко и Гамбетта " мене кее в
 соді проблему змешаду Червоним. Ан бачимо
 чот морив у творак е в далі озгаляване
 каменаль.

На записане коу каборине про реаліне
 проблему змешаду Червоним, що описав
 у своаму творі Богдан Лещю. Вреш
 " Воша там е " кадрише иршег твору, що
 реєнує українців шоби бієви каборини
 та кадрише своо Гавриловичу.

Jezyk litewski

Temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej: czy warto poświęcać się dla innych ludzi? Zdający mieli odwołać się do załączonego fragmentu tekstu Dalius Grinkevičiūtės *Lietuviai prie Laptevų jūros* i wybranych tekstów kultury, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Labora!*, którego autorem jest Vincas Kudirka.

Polecenie zawarte w temacie 1. okazało się dla znacznej większości uczniów zrozumiałe i chętnie podejmowali napisanie rozprawki. Zdający nie mieli kłopotu z rozpoznaniem sensu załączonego do polecenia tekstu, określeniem jego problematyki, odnalezieniem elementów znaczących dla odczytania utworu, a następnie wyszukaniem odpowiednich kontekstów (tekstów kultury) przydatnych do opracowania zagadnienia wskazanego w poleceniu.

Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną. Za poprawność językową, podobnie jak w latach poprzednich, jedynie 50% zdających otrzymało maksymalną liczbę punktów, za poprawność zapisu – 47% tegorocznych maturzystów.

Poniżej przykład wypracowania, w którym zdający wyczerpująco zrealizował wszystkie kryteria i uzyskał maksymalną liczbę punktów za wypracowanie.

Gyvenime žmogus gali rinktis: gyventi ^{del savo ar} ~~su~~ ~~del~~
dėl lietuvių. Tūk savanaujami. ~~am lyg~~ pirmąją ~~valdą~~ ~~stata~~ ~~pasirinkimo~~
~~savo~~ ~~savo~~ patį. Žmogus ir ^{jea} priginties ~~tolga~~ bendruomenės daktari.
~~jo~~ ~~pat~~ ~~pasirigo~~ ~~jis~~ ~~gimta~~ ~~šimo~~ ~~tas~~ ~~gimta~~ ~~tolga~~ ~~šimo~~ ~~daktari~~
Kiekvienas norime gyventi komforto sąlygose, laisvės, mums
na. netiesiogiai. Tačiau šis gyvenime patikimo įsitikinimų, visų,
laisvė gali pabrėžti žmogus lietuvių. Dožni turime rinktis
apsisprendę, o mūsų sprendimas gali sulaukti kitų atstovų.
Pasirinkimas yra neapibrėžtas ^{pasauli} ~~pasauli~~ ~~reikšmingas~~. Tai pasirinkimas,
statis laisvės paslaptis gali būti įsitikinimas. Tačiau mano
manoma vėliau pasirinkti dėl lietuvių žmonių.
Gorbi iš sąžinės yra neatsilikimui ~~paten~~ žmogų
elementai. ~~je~~ ~~je~~ ~~dele~~ Be jų pasaulis nepastovus. Daria
Griukštaitis savo atsiminimuose ~~lyg~~ ~~je~~, Lietuvos piliečiai
"Leptenų įrašai" patikėti savo gyvenimo istorijoms, laisvę

netrańsko skazywo iu netrańcia. Materis bwo i'trańta i kibira,
 nory nępadori nielo blojo. Telo jai su ^{su nora} pomytj pory gypenti tro-
 finansko ielo, dikiu funliu, alimantis docho^{us}. Nory ja jans
 poryko pobyti, iu gity i Lietwa, bairi bwo reatryjona
 ju gypeni dobi. ^{zaliczyci} Knygatoro petelo, tordyno oryany
 rany. ~~ji bwo bwa Materis bwo kulinarna~~, ^{narimo bwo} ~~netrańcia~~ ^{notint}
 i'trańti bwo danyu informacy, susijytor u znoim,
 ludyk podyo kopytj ~~x~~, tairi materickie papalga. Tadiu
 Delo gindantite porynto tylo, y: ^{renacy} ~~styttyki~~
~~tytor~~ i'duati ^{jai podytj zmay} taito iu styttyki tytor Materis porynto
 lity bawu ^{zindama}, kad ju poryntlyu jai i'gelly:
~~dany zmay~~ ^{zmay} ^{asmeny} likimur. Autori bwo i'trymuri,
 kad ~~vercyu~~ i'duati samo pory, kai i'duati lity mejanu
 gypeni materialis. Ji reatryde nei nora podytj
 rity, nei gity bawadori iu u waldzie. Porynto-
 jinas bwo wianiteli i'itit, millasaindoje situacyje.
 Waldoci porydani i'itit i'itit i'itit, tui porynti
 lity poryntis poryntis. Danyu ja poryntite lity
 lity) porynta ~~u~~ ~~sawaja~~ ~~lity~~. ~~gypenti~~ ~~gypenti~~
 gypenti gypenti "Herdus rany" poryntis ~~retyje~~
 retyje lity mytj ~~u~~ ~~taito~~. Ji jai ~~bwo~~ ~~lity~~ ~~lity~~
 gypenti gypenti, ji taito ~~retyje~~ i'itit. Nory kodyna
 bwo p gypenti meit, p retyje rity, kad porynti
 wianit didem, rity ~~x~~ i'itit. Herdus rany nelyje
 litynti u porynt. Poryntocor ameni lity jai
 rity i'itit i'itit. Poryntocor ritynti. Poryntocor ritynti

...mądra, w ławie sędziów ją poddanie, wst. Hoda wyros. polina,
...tęci. nęgi. Ję. nęgi, led. etit. kędes. i. kędes,
...gę. nęgi. lity. etit., tedi. kę. dera. tlı. nę. wędi,
...par. kę. x. i. z. dera. pę. nę. nęti.

Wieno żę. nę. nęti. pę. nę. nęti. gę. nę. pę. nę. dę. dę. dę. dę. dę.
...lity. nę. lity. pę. nę. nęti. gę. nę. i. gę. nę. dę. dę. dę. dę. dę.

Alberto Camus. tę. nę. nęti. lity. nę. pę. nę. „Dę. nę.” pę. nę. nęti.
...wę. nę. dę. nę. nę. pę. nę. nęti. tę. nę. gę. nę. i. z. pę. nę. nęti.
...lity. nę. lity. nę. nę. nęti. dę. nę. dę. nę. nęti. pę. nę. nęti. dę. nę. nęti.
...dę. nę. nęti. gę. nę. nęti. lity. nę. nęti. gę. nę. nęti. dę. nę. nęti.
...gę. nę. nęti. lity. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. dę. nę. nęti.
...tę. nę. nęti. pę. nę. nęti. dę. nę. nęti. x. Ję. nę. nęti. nęti.
...pę. nę. nęti. lity. nę. nęti. i. nęti. nęti. pę. nę. nęti. pę. nę. nęti.
...nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. gę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. Ję.
...nę. nę. nęti. led. dę. nę. nęti. pę. nę. nęti. nę. nęti. nę. nę. dę. nę. nęti.
...nęti. nęti. lity. nę. nęti. nę. nę. nęti. Ję. nę. nęti. nę. nę. nęti.
...dę. nę. nęti. dę. nę. nęti. nę. nę. nęti. pę. nę. nęti. dę. nę. nęti.
...lity. nę. nęti.

...pę. nę. nęti. Wieno żę. nę. nęti. gę. nę. nęti. dę. nę. nęti.
...pę. nę. nęti. dę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti.
...gę. nę. nęti. nę. nę. nęti. pę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti.
...nę. nę. nęti. x. pę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti.
...nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti. nę. nę. nęti.
...i. nę. nęti. lity. nę. nęti. x. i. nę. nęti. pę. nę. nęti.

Temat 2. wybrały trzy osoby, wymagał on przedstawienia oraz uzasadnienia własnej koncepcji interpretacyjnej wiersza znanego litewskiego poety Vincasa Kudirka. Spełnienie wymagań zawartych w podstawie programowej, dotyczących określenia problematyki utworu, wyodrębnienia tezy interpretacyjnej, dobierania argumentów (w tym zastosowania sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych, dobieranie przykładów ilustrujących wywód myślowy, przeprowadzanie prawidłowego wnioskowania) okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Zdający głównie parafrazowali sensy dosłowne stąd też interpretacje były powierzchowne, nie uwzględniali kontekstów historycznych, koniecznych do pełnego zrozumienia wiersza.

2. Poziom rozszerzony

W tegorocznej edycji do poziomu rozszerzonego z języków mniejszości narodowych przystąpiło 25 maturzystów zdających język ukraiński oraz 17 – język litewski.

Zadania egzaminacyjne na poziomie rozszerzonym sprawdzały umiejętność analizy i interpretacji tekstu o tematyce kulturowej oraz tekstów literackich, a także umiejętność tworzenia własnego tekstu. Tematy wypracowań odnosiły się do utworów niewymienionych w podstawie programowej. Temat 1. z języka ukraińskiego zobowiązywał zdającego do napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z zamieszczonym w arkuszu tekstem Serhija Żadana o pojęciu pamięci osobistej i historycznej, z języka litewskiego – z fragmentem rozmowy Eveliny Gužauskytė z Jono Meko o różnym rozumieniu przywiązania do własnej narodowej tożsamości (język litewski). Zdecydowana większość maturzystów wybrała temat 1.

Zadaniem maturzysty, który wybrał temat 2., było przedstawienie koncepcji interpretacji porównawczej dwóch tekstów poetyckich oraz uzasadnienie odczytania sensów obu utworów. Niezależnie od wyboru tematu zdający pisali wypracowanie o charakterze argumentacyjnym liczące co najmniej 300 słów. Z języka ukraińskiego do arkusza załączono wiersze: *Золотий го́мін* Pawła Tyczyny i wiersz bez tytułu autorstwa Mariany Sawki, z języka litewskiego – Marcelijusa Martinaitisa *Kaip Kukutis protą atgavo i Kukutis savo laidotuvėse*

W ocenie wypracowań z poziomu rozszerzonego za kryteria najważniejsze uznaje się w przypadku wypowiedzi argumentacyjnej – określenie problemu podjętego w tekście i sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu, w przypadku interpretacji porównawczej – sformułowanie koncepcji porównywania utworów i uzasadnienie tezy interpretacyjnej. Za kryteria wspomagające w obu formach gatunkowych uznaje się: poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny, spójność lokalną tekstu, styl tekstu, poprawność językową i poprawność zapisu.

Wybierając temat pierwszy, aby zrealizować kryteria A i B oceny wypowiedzi argumentacyjnej, maturzysta powinien po zapoznaniu się z dołączonym tekstem określić główny problem, jaki podejmuje autor i przedstawić interpretację tego problemu w szerszym kontekście. Uzasadniając własne stanowisko, należało wykazać się znajomością innych tekstów kultury i umiejętnością ich właściwego doboru. Uzasadnienie odczytania głównej myśli załączonych tekstów wymagało od zdającego ukazania jej w szerszym kontekście zjawisk obecnych w kulturze ukraińskiej, litewskiej, europejskiej czy światowej.

Poniżej przykład wypracowania z języka ukraińskiego (temat 1.), w którym zdający zawarł poprawne określenie problemu – zgodne z tekstem i pełne, stanowisko zostało ocenione jako adekwatne, ale niepełne, brak pogłębionej argumentacji. Pozostałe kryteria zostały ocenione na maksymalną liczbę punktów.

Tan'ent nae q'aruu' b'ant na a'umme
u'q'uu. Me y' u'xai q'inox b'ant et u'p'ab'ant
u'p'eb'ant ch'oo na u'ent, u'ig'p'eb'ant, na u'
q'p'ee b'ant na a'umme u'ig'p'eb'ant q'p'ant.
3 b'ant nae q'aruu' na u' na u'ne a'q' p'o
q'p'ee a' u' nae b'ant Tan'ent q'ee na u' nae
q'p'ee b'ant nae u'ig'p'eb'ant u'ig'p'eb'ant,
u'ki q'aruu' nae b'ant nae b'ant q'p'ant
nae q'p'ee, u'ki q'p'ee nae q' nae. U'ee
b'ant nae q' nae u'ig'p'eb'ant na q'p'ee nae
nae u'ig'p'eb'ant q'p'ee u'ki na a'q' q'p'eb'ant
nae. Tan'ent nae na u'ent e nae q'ee nae,
u'ki b'ant nae q' nae nae na b'ant, u'ki
q'aruu' nae nae Tan'ent nae nae, nae
b'ant nae nae nae nae.
Tan'ent nae q'aruu' nae nae, nae nae nae.

11

...winn' nanyf big roogy au Sadzi, wa Sza equora
pizoro nanyf dora S wa Sza wa nanyf, bora
zobry zanyf nanyf dora S wa nanyf, zanyf
ndepnace b nanyf na zanyf nanyf.

Y pparnuni C Maga nanyf dora S wa nanyf
zic kuni. Jedna nanyf banyf b gory, cigau
nanyf Bora nanyf Sza nanyf nanyf dora S
poryf, nanyf i nanyf nanyf. gte nny banyf
zanyf. J nanyf kanyf i nanyf, kanyf nanyf
nanyf adun ganyf nanyf. Y nanyf zanyf
nanyf nanyf adun zanyf i nanyf nanyf nanyf
nanyf nanyf nanyf nanyf nanyf. Janyf
pila nanyf nanyf, wa banyf nanyf banyf
na gory nanyf nanyf nanyf nanyf.

Y kuni Janyf Bora, Janyf Sza nanyf nanyf nanyf
nanyf Janyf Janyf nanyf nanyf nanyf nanyf
zanyf banyf nanyf nanyf nanyf Sza nanyf
banyf nanyf dora S nanyf na zanyf nanyf
nanyf nanyf nanyf, nanyf nanyf, na nanyf nanyf zanyf
nanyf. Jedna nanyf nanyf zanyf na nanyf,
nanyf nanyf nanyf banyf nanyf big
nanyf. Jedna nanyf zanyf nanyf nanyf nanyf
nanyf bora nanyf nanyf gte dora S nanyf na
poryf, wa nanyf nanyf nanyf i wa banyf.
B nanyf Sza nanyf nanyf nanyf Sza nanyf bora nanyf
nanyf banyf nanyf, wa banyf nanyf, banyf

G

za njih na kopanju. Ljudi, oni nam daju i po
 nekoliko gramova i namirne i na bledu-
 štini. Način je za pasme i svinje. Lupa nabu-
 ma namirne i obično namirne. Bilo je i blanca-
 ra. Četiri bunova na se žaba i jodaninu čedi.
 Čine namirne i na se jodaninu i čepirni na
 najuza goli poru namirne. U bledu i na se
 namirne jodaninu i jodaninu i jodaninu
 u se namirne, jodaninu i jodaninu i jodaninu
 i jodaninu.

U knjizi O. Dežur, "Zemlja namirne" namirne
 i jodaninu, i jodaninu i jodaninu i jodaninu
 i jodaninu i jodaninu. Bilo je i blanca-
 ra. Četiri bunova na se žaba i jodaninu
 namirne jodaninu, i jodaninu i jodaninu na
 najuza goli poru namirne. U bledu i na se
 namirne jodaninu i jodaninu i jodaninu i jodaninu
 i jodaninu.

Bilo je i blanca-
 ra. Četiri bunova na se žaba i jodaninu
 namirne jodaninu, i jodaninu i jodaninu i jodaninu
 i jodaninu.

Halim narai unoragz gorned kani qm mero,
 usd me ve volnqubam noumca, uisufam
 me, usd mero.
 Odbanno qm mero, kani eme ve nojeka
 qm noqin, ekix zapaz ve mae zi mero,
 ekix monculo, i i uicam ve banna na
 ve zmozo, aie ke ve meroce iu bgermoro za
 yce, usd baw zpadm.

I przykład wypracowania z języka litewskiego, w którym zdający zrealizował wszystkie kryteria za maksymalną liczbę punktów.

Jonas Meke bei Evelina. Lygiai taip pat kalba apie tai, kad per praėjusį šimtmetį iš Lietuvos išvyko labai daug tautiečių. Vieni išvažiuoja mokytis, kiti buvo išvešti į Sibirą. Kai kurie sugrįžo ^{paršviečia} į tėvų žemę, kiti neįžino. Jonas Meke sako, jog tai natūralus procesas, nes kiekvienas žmogus priima naują kultūrą ir stengiasi prisitaikyti prie svetimos šalies. Gyventojų perteklius, priveda prie to, kad tautos sunaikina savo tradicijas, tautą bei žemes.

Pašalijoje yra išsibarstę daugiau kaip milijonai Lietuvos tautiečių ir jų palikuonių. Nėra isant to, kad lietuviai labai daug išvyko, ir Jonas Meke sako, jog būtų galima kalbėti apie lietuviškumą, nes kiekviena šalis egzistuoja ten, kur ji yra geografiškai. Šalies medžiaga yra jos žmonės, istorija, archyvai, tautos eventys. Kiekvieną tautą gali turėti, keistis dėl įvairių vidinių bei išorinių šaltų. Lietuviškai, kurie išvažiuoja mokytis, sugrįžę parsivečia viską gausiau, to rada kitose šalyse. Žmonės, kurie buvo išvešti į Rusiją, į Sibirą, kaip pat sugrįžo iš to parsivečia. Taip atsitinka visose šalyse, nes kiekvienas žmogus prisitaiko prie pasikeitimų, naujų technologijų. Dažniausiai sako, kad yra ir žmonių, kurie nesutinka prisitaikyti ir laikosi senųjų tradicijų, kurioms keičia naujagėris. Jonas Meke mē

nymu, pati didžiausia pasaulio problema šiandien yra
 gyventojų perteklius. Žmonių skaičius sparčiai auga, to
 dėl jam reikia visko vis daugiau. Naivūs tai pagaminti,
 tautos sumerkina senosias tradicijas met tas esančias la-
 bai giliai. Nepaisant kritiškos situacijos, kurioje mokymams
 žemė, gentys, civilizacijos, tautos, Lietuva dar tebeegrist-
 tuoja. Sutinku su Janu Meša bei Evelinos Gužausky-
 tės, teigimu, nes ištikėjus istoriją palieka vis daugiau
 žmonių. Dauguma išvėžiuoja savo namus mokytis, bet yra
 ir tokie, kurie buvo priversti išvesti į butus, į Sibirą.
 Jai kurie žmonės norintami prisitaikyti, pamiršta apie
 senosias tradicijas ir priima naujasias, dar mai kitas
 tautos.

Dauguma žmonių, kitos tautos įtakos dėka, negarbi-
 protėvių tradicijas, ^{persives} irgi sugrįžę į tėvynę. ^{ir to}
 meigjama. Tavo Simoniūtės romane „Vilius Karalius“
 pagrindinis veikėjas taip pat ~~is~~ susidūręs su kita
 tautos pakite ~~su~~ vertybėmis, kuriomis vadavavosi senoliai.
 Vokietiams užeimus Kažėją dievumą vis daugiau
 klavin buvo ^{matyti} iš tos tautos įtaka. Atsirado dau-
 giu vokėčių mokytojų, daktarų, pardavėjų. Kur tik
 kenselitum, visur sutiksi vokiečių. Vilius Karalius
 norėdamas prisitaikyti prie tos tautos pradėjo elgtis
 kaip jie ir mesilike protėvių tradicijas. Pradėjo
 vartoti daug vokiškų žodžių, minkimo plaukus

kaip ^{čia} ~~valdētis~~, mēsija katlarēikēti kaip jē. Vilnis net
savo sūmū dēvi ~~valdētis~~ vārds. Mars veikis tūvi
lei protēvai muo pat mōzēns, mōkē Vilis vīn, svarbri
sūz tradīcij, sūz dēvūs un kīta tautē vīskas mōjō
vēltis, bet lei būv mēisvengjams, kai vīnā kur tik
īšēidavai sūz tikdavai valdētis. Dīdēlē jītōkē Vilis
mūdantējimūi tūvīs p tair pat jō dēdē Tautrīms
lei tētā Anē. Jē būv īsūfēz īs dētūvōs, bet
īekvērēz kartē kai grīždavā skēldavā valdētis grā
mōsūmō. Jē īs vāstīnāz īs tūmpis mēisvāikē tradīcij,
nes mēnē, jōz valdētis īpō „modernēs”. Anē net
pēr savo tūvō lādētūvēs mōjō, jōz kumigās bītē,
valdētis, nes jōi ^{šis kēllis} vīstās lādētūvēs būv „pīrē sīdīs”.
Vilnis īsūfēz j kōmē, sūz jūzās tair pat pārsīvēs
ī tē mējōmō. Vēlējās prādēz mēisvāikē kōmē
brābēndā, tēpō dēv lādētūvēs ^{lei sūvēstis} savo žmōnāi
lei mōtēnāi.

Šiandien vis daudziņ žmoniūs īsūfēstē j kīto
šālē, kur kītos tētōs jītōkē dēkō pāmīstō epī
lēngās tradīcijas īn pīrīnā mājāsias. Kōmā, jōz
tēi blōgē sūfē, bet tūv pācīn mōtūvōlūs pāmī
sēs, nes īekvērēnās īsūfēz sūvētūvō vōrī grīstāikytē
pīrē kītos šālīs. Tōcīn vīkīa ~~ī~~ dēcīmīnti, kad
nēvōlīs kōvītē j protēvīs tradīcijas, nes tēi īpō
mīšūz tētōs, tūvīs dēkō īlēikōmē žēmē, jōlōgē

hei tauty. Tsyrkus svetur nevalie musns panivisti.
kopyns hei oteisalyti lietuvyjes.

Zadaniem maturzysty, który wybrał temat 2. (dwie osoby z języka ukraińskiego i dwie osoby języka litewskiego), było przedstawienie koncepcji interpretacji porównawczej dwóch tekstów poetyckich oraz uzasadnienie odczytania sensów obu utworów. Niezależnie od wyboru tematu zdający pisali wypracowanie o charakterze argumentacyjnym liczące co najmniej 300 słów. Z języka ukraińskiego były to wiersze: *Золотий го́мін* Pawła Tyczyny i wiersz bez tytułu autorstwa Mariany Sawki, z języka litewskiego wiersze Marcelijusa Martinaitisa *Kaip Kukutis protą atgavo* i *Kukutis savo laidotuvėse*. Napisanie wyczerpującej analizy porównawczej dwóch tekstów poetyckich okazało się dla zdających umiarkowanie trudne.

Język kaszubski

Rozumienie sensów tekstu na różnych jego poziomach

Zadanie 1. (poziom wykonania – 61%) okazało się dla maturzystów umiarkowanie trudne. Stanowiło ono wprowadzenie do analizy tekstu, wymagało hierarchizowania informacji i polegało na wyjaśnieniu czym jest norma językowa. Odwoływało się do problematyki całego tekstu.

Zadanie 2. (poziom wykonania – 36%) polegało na wyborze spośród podanych zadań tych, które stanowiły plan tekstu. Należało uporządkować zdania zgodnie z tematyką tekstu. Zadanie okazało się dla zdających trudne. Większość albo wybrała zdania niepasujące do tekstu, albo nieprawidłowo ustaliła kolejność.

Zadanie 6. (poziom wykonania 44 %) polegało na odczytaniu sensu fragmentu tekstu i udzieleniu trzech odpowiedzi (zgodnych z tekstem) sposobem TAK/NIE. Okazało się dla zdających zadaniem trudnym, choć sama formuła dobierania odpowiedzi jest lubianą formą.

Przyczyną niższych wyników w omówionych zadaniach mogło być użyte w tekście słownictwo, dotyczące spraw związanych z normalizowaniem języka, a więc nieużywane w języku codziennym, potocznym. Należy podkreślić konieczność czytania przez uczniów artykułów publicystycznych w języku kaszubskim.

Zadanie 7. (poziom wykonania 100%) miało bardzo dobry wynik, sprawdzało odczytanie sensu fragmentu tekstu. Było skomponowane według formuły zadania zamkniętego z możliwością wyboru jednej poprawnej odpowiedzi. Tematyka poruszona w drugim tekście oraz w zadaniu dotyczyła używanej na co dzień leksyki.

Zadanie 10. (poziom wykonania 72%) bazowało na konieczności podania dwóch argumentów, które należało wywnioskować na podstawie analizy tekstu i zapisać, używając posiadanych zasobów leksyki. Zadanie okazało łatwe.

Zadanie 11. również dla zdających okazało się łatwe (poziom wykonania 72%) i wymagało analizy przytoczonego tekstu, wybrania z niego słów-kluczy.

Po analizie wyników zadań dotyczących przede wszystkim rozumienia tekstu na poziomie znaczeń nasuwa się wniosek, że łatwiejszy w odbiorze był dla zdających test drugi. Jest to jednocześnie sygnał, że przygotowując się do egzaminu maturalnego należy także czytać publicystykę w języku kaszubskim oraz teksty o charakterze popularnonaukowym.

Świadomość językowa

Zadanie 4. (poziom wykonania 39%) wymagało od zdających znajomości leksyki kaszubskiej i polegało na podaniu synonimów do dwóch występujących w tekście słów. Okazało się zadaniem trudnym. Jedno z słów należało do rzadko używanych w toku nauki oraz w mowie potocznej i przyporządkowanie do niego synonimu sprawiło zdającym kłopot, drugie zaś było słowem używanym powszechnie i przyporządkowanie do niego synonimu było łatwym zadaniem. Za poprawne dobranie synonimów do dwóch słów, zdający otrzymywał 1 punkt.

Zadanie 5. (poziom wykonania 17%) sprawiło zdającym sporo trudności, gdyż dotyczyło znajomości gramatyki języka kaszubskiego (proces językowy zwany prejotacją). Okazuje się, że sprawom gramatyki języka nie poświęca się już (po rezygnacji z dotychczasowej formuły egzaminowania poprzez test leksykalno-gramatyczny) zbyt wiele czasu podczas nauki. Realizacja tego zadania wypadła najgorzej w całym teście i okazała się dla zdających bardzo trudna.

Zadanie 3. (poziom wykonania 47%), chociaż było skomponowane według formuły zadania zamkniętego z możliwością wyboru jednej poprawnej odpowiedzi, sprawiło zdającym trudności. Po wybraniu poprawnej odpowiedzi (nazwy stylu w jakim został sformułowany tekst) należało następnie podać dwie jego cechy. Dziwi fakt, iż zdający potrafili w znakomitej większości określić styl tekstu, natomiast nie umieli podać jego cech. Są tutaj dwie możliwości wyjaśnienia wyników: albo odpowiedź została wybrana na podstawie przypadkowego typowania, albo przeszkodą w sformułowaniu własnego, rozwijającego poprzednią odpowiedź tekstu była nieznanostwo stosownego słownictwa z zakresu leksyki kaszubskiej.

Zadanie 8. (poziom wykonania 94%) miało dobry wynik, choć wymagało od zdających sformułowania odpowiedzi i zapisania jej własnymi słowami. Zadanie bardzo łatwe, gdyż należało wyjaśnić znaczenie słowa, które jest w codziennym użyciu, a dodatkowo jego znaczenie można było pośrednio odnaleźć w tekście.

Zadanie 9. (poziom wykonania 78%) nie sprawiło zdającym zbyt wielu trudności, chociaż dotyczyło znajomości gramatyki języka kaszubskiego, (słowotwórstwo: formanty). Polegało ono na odszukaniu w tekście słów ze wskazanymi formantami (choć w tekście te słowa wystąpiły w przypadkach zależnych, a więc nie zawierały wprost szukanych sufiksów).

Przekład tekstu z języka kaszubskiego na język polski

W zadaniu 12. (poziom wykonania 79%) sprawdzano umiejętność tłumaczenia tekstu kaszubskiego na język polski, dla zdających było one łatwe. Maturzyści poprawnie odczytywali tekst, rozumieli poszczególne wyrazy, frazeologizmy i całe frazy. Nieźle radzili sobie z całościowym rozumieniem tekstu, jak i poszczególnych struktur gramatycznych. Należy też stwierdzić, że nie mieli większych kłopotów z rozumieniem znaczenia elementów spajających, jak też z czynną znajomością leksyki.

Umiejętność tworzenia własnego tekstu

Kolejne zadanie dotyczyło napisania wypracowania do wyboru – wypowiedzi argumentacyjnej do sformułowanego w temacie problemu lub interpretacji porównawczej wierszy. Poziom wykonania wyniósł 77 %. Większość zdających wybrała napisanie wypowiedzi argumentacyjnej. Rozprawka nie sprawiła zdającym większego kłopotu w sferze rozumienia załączonego tekstu, określenia głównego problemu, rozważenia i oceny rozwiązania tegoż problemu. Nie mieli też większych trudności z odwołaniem się do załączonego tekstu, czy powołaniem się na inne teksty kultury. Najwięcej usterek pojawiło się w kategoriach: spójność lokalna i poprawność językowa, gdzie zdający tracili najwięcej punktów. W tegorocznej edycji egzaminu trafiały się wypracowania napisane w języku kaszubskim (większość była jednak pisana po polsku). Podejmujący dodatkowy trud pisania w języku ojczystym

tracili punkty w kategoriach: poprawność językowa i poprawność zapisu. Największym problemem zdających okazała się znajomość gramatyki i ortografii języka kaszubskiego.

Temat 1. brzmiał *Czë wòrt je dozerac kaszëbską kùlturã i kaszëbsczi jãzëk? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò tekstu i jinégò tekstu kùlturë. Twòja robota miałabë miec co nòmni 300 słów.*

Przedmiotem interpretacji był tekst Ludmiły Gołąbek *Jak zachòwac jãzëk kaszëbsczi? – Përznã słów ò samòsztòlcnim.* W tej formie wypowiedzi sprawdzane były umiejętności napisania dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym. Podstawą jej tworzenia było wielostronne rozważenie problemu, który dotyczył strategii stosowanych w kultywowaniu języka ojczystego i wymagał rozstrzygnięcia, czy warto to robić, a przede wszystkim jak należy to robić. Tekstem kultury, który miał wesprzeć argumentację był przywołany wyżej fragment tekstu Ludmiły Gołąbek. Zadaniem zdającego było zrozumienie sensu załączonego fragmentu, określenie jego problematyki i wykorzystanie jej w charakterze argumentacyjnym, na potwierdzenie swojego stanowiska. Do kolejnych argumentów zdający miał wykorzystać inny tekst kultury – którym okazały się głównie sztandarowe teksty literackie, w tym powieść A. Majkowskiego *Żëcé i przigòdë Remùsa.* Maturzysta mógł sformułować swoje stanowisko w różny sposób: mógł potwierdzić lub zanegować odpowiedź na zadane w temacie pytanie. Wszyscy wybierający ten temat zgodnie potwierdzili sens pielęgnowania kultury i języka kaszubskiego, podawali na potwierdzenie dużą ilość argumentów, co oznacza, że temat został trafnie dobrany i dał piszącym szerokie możliwości rozwinięcia wypowiedzi.

Poniżej przykłady z wypracowania, w którym zdający podjął się pisania własnego tekstu po kaszubsku. Pojawiło się w nim sporo błędów w obszarze G (poprawność językowa) i w obszarze H (poprawność zapisu).

W obszarze G pojawiały się następujące błędy:

a) składniowe (częste niezachowanie zasady stawiania określenia przed rzeczownikiem; tu: „jãzëk kaszëbsczi” zamiast „kaszëbsczi jãzëk”):

Wniektò... jã... wëmiesòto... i... miòyo... bë sã
wëdòwac, że jãzëk kaszëbsczi je skòrny na kùnc.

b) leksykalne (wynikające z braków zasobów leksykalnych, w takich przypadkach często pojawiają się polskie odpowiedniki słów; tu: „pòniekąd” zamiast np. „na gwësny òrt”):

mòda... chòde... òni... bëc... nihtik... òt miòtawì... Teròkò wòdòzja
naròtkò na wies, pò ròzennych kòszëbów pòniekąd
umiòrąjã... do... zòdaniò jã... pòlku... pò... inarizònu

c) słowotwórcze (np. polegające na tworzeniu kaszubskich słów za pomocą cząstek właściwych językowi polskiemu; tu „narazëc na ùsmiészczì” zamiast „narazëc na ùsmiówczì”):

òduòdì... kòszëbsk... mòze... na... narazëc... na... ùsmiészczì, naròtkò
że... kòszëbów!... Tròba... nec... że... te... wiedzò

d) frazeologiczne (polegające np. na zachwianiach w obrębie łączliwości wyrazów; tu „Majkòwsczi dół w ten spòsòb rozmiec Kaszëbama” zamiast „Majkòwsczi dół Kaszëbóm na ten òrt do wiedzë/ do rozmieniò”):

wòdã z zapadlëgò Zámku Majtiówi dót w ten sposób
rozniec Kaszëbã z mi - tak jak nap Remis - usemã

e) fleksyjne (polegające głównie na stosowaniu niepoprawnych końcówek wyrazów; tu „Dlôte napisòł Żecé i przigòdë Remùsã” zamiast „Dlôte napisòł Żecé i przigòdë Remùsa”):

Aleksander Majtiówi. Dlôte napisòł „Żecé i przigòdë
Remùsã” Pyren. Siuina miòł symbolizowac tytka.

f) stylistyczne (np. nieuzasadnione stosowanie kolokwializmów; tu „Pò tich słowach Kaszëbi sã wëprostowëlë” zamiast „Pò tëch słowach Kaszëbi ùwierzëlë w siebie”):

Swiãti Jan Paweł II w 1987 roku w Gdyni dót
Kaszëbóm jasny przesłòł: „Strasznie mi je tożsamosã”.
Pò tich słowach Kaszëbi sã wëprostowëlë. Pò latach 0

W obszarze H pojawiały się liczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne:

a) ortograficzne głównie były związane z nieprawidłową realizacją kaszubskich specyficznych głosek: *ã, é, ë, ò, ô, ù*; zdarzały się też typowe błędy popełniane także w języku polskim (tu zapis jak poniżej zamiast „białka ùdaje sã w rëzã za chłopã”):

biółka ùdaje sã w rëzã za chłopã do drzëdka

b) interpunkcyjne (głównie polegające na braku lub nieuzasadnionym używaniu przecinka; tu zapis jak poniżej zamiast „Trzeba rzec, że je to wiòlgò bariera, chtërnã młodzëzna mùsi przelòmãc”):

z stronë jasny Kaszëbów! Trzeba rzec, że je to wiòlgò
bariera. Chhtërnã młodzëzna mùsi przelòmãc. To sã

Fakultatywną formą realizacja zadania 13. była interpretacja porównawcza utworów poetyckich. Przedmiotem interpretacji porównawczej były liryki: Doroty Wilczewskiej ze zbioru *Pòd pierzëną Dobrégo* oraz Mariana Kwidzińskiego *Ta miłota ù Bòga*. Przyjmowano różne koncepcje interpretacyjne.

Wszyscy podejmujący to zadanie trafnie wskazali, że elementem wiążącym jest miłość. Uzasadnienie powinno zawierać argumenty wyprowadzone zarówno z analizy i interpretacji każdego z tekstów, jak i z kontekstów interpretacyjnych (np. historycznoliterackiego, historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego) pogłębiających odczytane sensy utworów. Niektórzy zdający nie przeprowadzili pogłębionej analizy utworów – jest to w zasadzie powtarzający się od lat mankament (uczniowie mają zbyt małą wiedzę z zakresu teorii literatury, nie potrafią też odczytywać sensu używania w liryce środków artystycznych lub nie widzą potrzeby wspominania o tym).

Poniżej przykład pracy, która spełnia w maksymalnym wymiarze kryteria oceny w obszarze A (koncepcja porównywania utworów).

Koncepcję interpretacji porównawczej uznano za niesprzeczną z utworami i spójną. Zdający trafnie określił sensy wynikające z zestawienia tekstów, znalazł obszar wspólny, którym jest miłość. Trafnie też przyporządkował do poszczególnych utworów miłość zmysłową i miłość do Boga. Omawiając każdy z utworów wskazał podobieństwa i różnice pomiędzy nimi, na tej kanwie pojawiły się też wnioski.

..... Oba te teksty łączą temat miłości, który jest bardzo szeroki oraz różnorodny. Ponieważ tak jak w tekście drugim autor użył słowa „Czasem” wskazał jak żyjąc z miłości. Łączy je również głęboka wiara w Boga, że w życiu przy Nim jest możliwe życie pozaziemskie i lepsze. Nie mając ani chwały, wdzięczności, że Bóg może ich zawieść. Każda miłość jest niemi wystawiona na próbę, natomiast dzięki wielce Bóg do im służy do walki.

..... Oba teksty różnią się to, miłością, ponieważ w tekście Doroty Birkzenowej dwójce ludzi do w sobie zakochania i nie jest dla nich przeszkodą nawet śmierć, ponieważ wiedzą, że wszyscy kiedyś umrzemy i spotkamy się w niebie. Natomiast w drugim tekście autor boi się tej miłości, która może okazać się nieszczęśliwą, ma świadomość porażek i że oprócz szczęścia jest również smutność, boi. Natomiast podmiot liryczny jest szczęśliwy, bo wie, że Kocha go Bóg, a on nigdy nie zawodzi.

..... Podsumowując, zarówno w pierwszym tekście jak i drugim jest pokazane to co w życiu jest najpiękniejsze: miłość i wiara. Biblia też nakazuje nam „kochać bliźniego jak siebie samego”. Jeżeli szukamy miłości, nie wolno szukać jej na przymus, należy wierzyć w to, że kiedyś pojawi się ktoś, kto zmieni nasze życie i uszczęśliwi nas i z kim nas Bóg przyłączy w wierze i miłości.

Tej samej pracy w obszarze B (uzasadnienie tezy interpretacyjnej) przyznano 6 na 9 punktów.

Uzasadnienie interpretacji uznano za trafne ale niepogłębione. Zdający trafnie uzasadniał, używając powiązanych z tekstami argumentów. Niestety nie można uznać uzasadnienia za pogłębione, gdyż zdający, poza przywoływaniem samych tekstów, nie odnosi się (w wyraźnie zaznaczony sposób) do kontekstów (np. filozoficznego, kulturowego).

Podsumowanie

Wyniki egzaminu maturalnego z języków mniejszości narodowych oraz języka kaszubskiego były porównywalne. Odsetek sukcesów również był bardzo wysoki.

1. We wszystkich trzech arkuszach z języków mniejszości pojawiło się zadanie wymagające napisania streszczenia do zamieszczonych tekstów. Dla zdających egzamin z języków białoruskiego i litewskiego było to zadanie umiarkowanie trudne, a dla zdających język ukraiński – łatwe. Właściwa selekcja i dobór informacji oraz zachowanie spójności własnego tekstu decydowały o poprawnym wykonaniu zadania.
2. Najwięcej kłopotów sprawiły zdającym zadania sprawdzające znajomość gramatyki oraz świadomość językową zdających, np. wyznaczenie gatunku tekstu lub nazwanie cech stylu

tekstu, lub cech gatunkowych tekstu. Zdający potrafili w znakomitej większości określić styl tekstu (język białoruski i kaszubski), natomiast nie umieli podać jego cech. Symptomatyczny jest brak umiejętności funkcjonalnej analizy języka tekstów publicystycznych.

3. Zadania sprawdzające rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, w tym: wyszukiwanie informacji podanych wprost, określenie głównej myśli akapitu, lub grupy zdań, okazały się dla zdających łatwe.
4. W tworzeniu wypowiedzi argumentacyjnej w języku narodowym – rozprawki czy interpretacji wiersza – poziom realizacji poszczególnych kryteriów oceny był podobny. We wszystkich trzech językach za realizację kryterium A i B zdający otrzymali wyższe oceny niż za realizację kryteriów związanych z oceną poprawności języka, w tym za pisanie poprawne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym. Podobnie kształtowały się oceny umiejętności pisania własnego tekstu zdających przystępujących do egzaminu na poziomie rozszerzonym.